

VŠĮ DEMOKRATIJOS PLĖTROS FONDAS

✓ Ministrui Linui Linkevičiui

2013-08-21

LR URM

Vilnius

RKPD, IVRD, VBD, VMAK, ESPD

Gerbiamasis Ministre, žurnalo „Valstybė“ vardu norime Jus informuoti ir išreikšti mūsų, kaip leidėjų ir Lietuvos Respublikos piliečių, pasipiktinimą dėl Baltarusijos veiksmų. Veiksmų, kurie, mūsų įsitikinimu, riboja ne tik mūsų, kaip žurnalistų, bet visų pirma ir kaip Lietuvos piliečių teises.

Informuojame Jus, kad gavusi kvietimą iš Baltarusijos mūsų redakcija labai atsakingai ruošėsi vadinamajam viešajam svarstymui, kuris turėjo vykti Baltarusijoje. Nors šis svarstymas mūsų įsitikinimų vyko pažeidžiant ESPOO konvenciją, mes ketinome siųsti mūsų žurnalistą, kad jis maksimaliai įdėmiai ir principingai išklausinėtų apie visus veiksmus, lėmusius tai, kad Baltarusija iš 74 galimų vietų atominės elektrinės statybai pasirinko tą, kurioje yra nacionalinis parkas, kuri yra probleminė dėl aušinimo, yra seisminėje zonoje ir labai arti vienos iš ES valstybių sostinių.

Deja, mūsų žurnalistas šių klausimų užduoti negalėjo, nes jam paskutinę minutę prieš išvykstant buvo paaiškinta, kad jis gali važiuoti tik kaip paprastas pilietis (nors kvietimą dalyvauti viešajame svarstyme gavo konkrečiai žurnalo „Valstybė“ redakcija) ir turi pasirašyti pasižadėjimą, kad niekam neužduos jokių klausimų ir nefotografuos. Mes įsitikinę, kad apie Baltarusijos atominės elektrinės statybą teisę užduoti klausimus turi turėti visi Lietuvos piliečiai, kuriems neramu žinant visus rizikos faktorius dėl šio objekto statybos.

Išreiškiame mūsų redakcijos susirūpinimą, kad ši atominė elektrinė statoma ignoruojant Lietuvos piliečių teises į objektyvią ir sąžiningą informaciją.

Pridedas Nr. 1 - žurnalo „Valstybė“ žurnalisto Karolio Makricko pateikta paaiškinimą apie neįvykusią kelionę į Astravą.

Pagarbiai –

Direktorius
Almantas Gliožeris

Priedas Nr. 1

Šeštadienio ryte (2013-08-17, 7:40) atvykau prie Baltarusijos ambasados Lietuvoje, mane pasitiko keli asmenys, kurie organizavo kelionę į Baltarusijos teritorijoje statomos atominės elektrinės aikštelę ir ten vyksiančią diskusiją. Jie pasisveikino ir manęs pasiteiravo, ar jau turiu Baltarusijos vizą. Išgirdę neigiamą atsakymą man pasakė, kad anokia bėda – tiesiog turiu nuvykti į Baltarusijos ambasados Konsulinį skyrių (Muitinės g. 41), kur man bus išduota viza.

Atvykus į Baltarusijos ambasados Konsulinį skyrių teko šiek tiek palūkėti, kol jis buvo atidarytas. Patekus į vidų buvo pradėti pildyti dokumentai. Kai pridaviau dokumentus ir pasą, man buvo pasakyta, kad dokumentai priimti, tačiau konsulato darbuotojai nemato sistemoje man išduotos akreditacijos, todėl negali man išduoti vizos. Kartu buvusi, kaip spėju, Baltarusijos ambasados darbuotoja pasiūlė nesijaudinti, pažadėjo paskambinti, „kur reikia“, ir akreditacija atkeliaus. Deja, maždaug po valandos paaiškėjo, kad jai taip ir nepavyko prisiskambinti norimam asmeniui. Ji man pasakė, kad mano akreditacija pasimetė, bet galiu užpildyti prašymą gauti vizą kaip paprastas Lietuvos pilietis ir į renginį vis tiek galėsiu vykti. Tiesa, ji perspėjo, kad tokiu atveju važiuočiau ne žurnalistų autobusu ir vizitavimo maršrutas tikriausiai būtų kitoks. Tuomet prasidėjo įdomus pokalbis su Baltarusijos ambasados Konsulinio skyriaus darbuotoju, kuris pasakė, kad puikiai supranta mano padėtį, tačiau vis tiek negali išduoti man net ir paprastos vizos, nes žino, kad aš žurnalistas. Kai paklausiau, kodėl tai keičia reikalą esmę, jis pasakė: „Iš kur man žinoti, kad nuvažiavęs nepradėsite kalbinti praeivių, klausinėti vietos gyventojų, fotografuoti ir t. t.“ Tuomet mergina, padėjusi pildyti dokumentus ir atlydėjusi nuo ambasados, pasiūlė dar kartą šiek tiek luktelėti ir nesijaudinti, nes šį reikalą kaip nors išspręs – jiems labai svarbu, kad vyktų kuo daugiau žmonių.

Dar po kelių akimirų atėjo vienas pensininkas, kuris vyko į Baltarusiją, nes jį pakvietė kažkokia organizacija, ir lengvai, per 15 min. gavo vizą, o tuo pat metu Konsulinio skyriaus darbuotojams pasakojo anekdotus rusų kalba. Po maždaug 10 min. atvyko moteris, kuri prisistatė kaip žurnalistė iš „Verslo žinių“, tačiau į renginį Astrave važiuojanti kaip Lietuvos pilietė. Moteriai dar nepradėjus pildyti dokumentų, Konsulinio skyriaus darbuotojas paklausė, kur ji dirba. Išgirdęs, kad ji – žurnalistė, paklausė jos vardo, pavardės ir leidinio pavadinimo. Moteriai pridodant dokumentus, jis taip pat pasakė, kad ji neturi akreditacijos, todėl vizos negaus. Žurnalistė pradėjo sakyti, kad ji važiuojanti savo noru, o ne žurnalistinio darbo dirbti, tiesa, jei jai kas nors pasirodys įdomu, ji norės apie tai parašyti. Buvo ištarti vėl tie patys žodžiai, kad iš kur jam žinoti, ar ta mergina, ten nuvykusi, nebandys ko nors paklausinėti, bendrauti su aplinkiniais, fotografuoti ir pan. Tada jis iškart pasiūlė sprendimą – rašyti prašymą Konsulinio skyriaus darbuotojui, prašyme paminėti, kad nuvykus į Baltarusiją tikrai nebus dirbamas žurnalistinis darbas, tai yra nebus klausinėjama, fotografuojama ir t. t. Taip pat papildomai į vizos prašymo blanką reikia įrašyti, kad į Baltarusiją vykstama tik asmeniniais tikslais.

Kai pasakiau, kad man vis tiek norėtųsi dirbti žurnalistinį darbą ir sėdėjimas be galimybės užduoti klausimų nedomina, vėl buvo rastas „sprendimas“ – organizatorė pažadėjo paskambinti pirmadienį ir pasakyti, kada man bus išduota akreditacija, kurią gavęs galėsiu su nemokama viza nuvažiuoti į Baltarusijoje statomos atominės elektrinės aikštelę tada, kai man bus patogiu. Deja, iš Baltarusijos ambasados man taip niekas ir nepaskambino.

Karolis Makrickas, žurnalo „Valstybė“ žurnalistas

To the attention of the Minister of Foreign Affairs Linas Linkevičius

Dear Minister,

In the name of the office of the Journal "Valstybė", we wish to inform you as well as express our deepest concern about the behavior of Belarus officials. We are convinced that this kind of behavior is at breach of our rights as journalists and as citizens of Lithuania.

We inform you, that our office had received an invitation from Belorussia and was actively preparing to participate in the open debate about the nuclear energy plant in Astrav, Belarus. Even though we consider this event to be a breach of ESPOO convention, we were planning of sending one of our correspondents to the place of event in order to know the reasons why did from 74 possible sites Belorussian authorities have chosen the one which is in a National Park without good access to the water in case of cooling of the plant and is in the seismic active zone, as well as close to one of the EU states.

Regretfully, our journalist was not able to ask these questions because at the last moment before departure he was instructed by the Belarus officials that he could only participate in the debate only as a private citizen, not as journalist (even the invitation was received to the editorial office of "Valstybė"), and that he would also need to fill in a commitment that he would not ask any questions, nor take any pictures of the site. We are convinced that Lithuanian citizens, who are concerned about the dangers of the nuclear plant, should and could give questions about it.

Once more, we express our deepest concern that this nuclear site is being built without implementing the lawful rights of Lithuanian citizens to objective and honest information.

You will find an explanation given by the journalist attached.

Sincerely Yours,

Director

Almantas Gliozeris

Explanation

On Saturday morning of August 17, 2013, I arrived to the embassy of Belarus in Vilnius. I was greeted by several event coordinator of the trip to Belarus nuclear plant construction site and was asked if I already have a visa. As I said I do not have visa of Belarus, they instructed me to go to Belarus Consulate and get a visa, which should not take long.

As I arrived to the Consulate, I had to wait a while until it was opened and my documents were investigated. I was asked for my passport and other documents, but was given an answer that they do not see my accreditation in their computer system. In such case they are not able to issue me a visa. The female coordinator, who was helping me before to fill in the papers, assured that it is no problem and that she will call "necessary person" and get my accreditation. Regretfully, after one hour, she still couldn't reach the "necessary person". I was informed that my accreditation has been lost, but I can still fill the necessary papers to get an ordinary visa, as a private citizen. But in this case, I could not be taken on journalist bus and the route of my visit would be different. After this, one more interesting conversation started. Consulate officer started explaining me that despite he sympathizes me in my situation, he can not issue me even ordinary visa, because he is not sure that while arriving at the event I would not ask people questions and make photographs. Meanwhile the female coordinator said not to worry and wait a little as the problem will be solved because they are very interested to take as many people to the event as possible.

Shortly after a pensioner arrived to the Consulate. I overheard that he is going to Belarus at the invitation of some organization and was issued a visa in 15 minutes while telling jokes to the consulate officers. After ten more minutes a woman arrived and said she was from the Journal "Verslo Žinios" and wants to travel to the same event in Astrav as private Citizen. Same Consulate officer started giving her questions about her employer, the name of the Journal, her name, surname and so on. While processing the necessary papers, she was also informed that she does not have an accreditation and will be denied visa. The journalist started explaining that she will be visiting the event as private citizen, not on business trip, but was answered with same phrases as I was, e.g. that the officer is not sure she will not ask people questions and make photographs, and so on. Right away he gave her a solution – she needs to sign in a commitment stating that she is not going to the event as a journalist, that she will not ask people questions or make photographs and that she is going to Belorussia on private basis.

Then I turned to the event coordinator and said that while on the trip I wish to do my job and I am not interested sitting and doing nothing. She instantly found a "solution" – she said she will call me in a few days when my accreditation is ready and then I will travel to the Astrav nuclear plant site with a visa gratis any time convenient for me.

I never received any call or message from the embassy of Belorussia ever since.

Karolis Makrickas, correspondent of Journal "Valstybe"